mält att ett betydande och kostsamt merarbete uppstod genom att den vanliga (maskinella) rutinen inte kunde tillämpas beträffande arbetstagare som inte avlämnat debetsedel upptogs till övervägande hur man lämpligen kunde förfara för att tillgodose kammarkontorets önskemål att få en enhetlig rutin för alla anställda. Detta ledde till en överenskommelse av följande innehåll.

Kammarkontoret överlämnar till uppbördsverket förteckning på de arbetstagare som inte lämnat debetsedel med angivande av namn, födelsetid och adress (i form av ett kort för varje person). Uppbördsverket antecknar å kortet debetsedelsnumret, i första hand för alla för vilka uppbördsverket utfärdat debetsedel men numret bör i många fall kunna utrönas och antecknas även när annan lokal skattemyndighet utfärdat debetsedel. Korten återsänds därefter snarast till kammarkontoret. I förteckningarna jämlikt 23 § UK upptages successivt alla arbetstagare för vilka kännedom om debetsedelsnumret erhålles. För dem som icke lämnat debetsedel sker som eljest avdrag med 25 % av lönen. Summan av samtliga avdrag inlevereras vid alla uppbördsterminer utom den sista, då reglering sker för sådana fall där uppgift om debetsedelsnumret inte kunnat erhållas; mot dessa fall svarande belopp måste överföras från postgiro 301 till postgiro 300 samtidigt som uppgifter om härav berörda arbetstagare lämnas på vanligt sätt.

Med det skisserade systemet finns en viss risk för att en hos staden anställd arbetstagare får en förfrågan varför ingen preliminärskatt influtit, nämligen då uppgift om summarisk redovisning inte kunnat göras å kreditkortet trots att sådan i själva verket tillämpats för vederbörande. Denna risk är emellertid inte särskilt stor, eftersom i Stockholm inga förfrågningar görs förrän efter tredje uppbördsterminen och då bör i regel debetsedelsnumret ha erhållits. För övrigt får vi hoppas att hela denna kontrollanordning med förfrågningar snart blir avskaffad såsom varande rätt kostsam men föga effektiv.

Nils Gottliebsson.

III.

Ett rättsfall angående villafastighet, ägd av fåmansbolag

I tidskriftens oktobernummer 1962 (s. 340 ff) inventerades problemställningarna vid beskattning av inkomst av fåmansbolagens villafastigheter, då villor upplåtits till bostad åt direktörer eller andra tjänstemän med avgörande inflytande i bolagen. Vid den tidpunkten hade regeringsrätten — under senaste tioårsperiod — endast avgjort ett mål angående frågan om villa skulle anses använd i bolags rörelse, RÅ 1958 Fi 2016. Målet gällde 1953 års taxering, då schablonregeln ännu inte trätt i kraft. Principiellt bör den omständigheten dock inte spela någon roll. Såsom jag framhållit i den tidigare artikeln skall ju gränsen — mellan fastighet i rörelse och fastighet som inte används i sådan verksamhet — dras på samma sätt nu som före införandet av schablonregeln. Däremot har gränsdragningen fått större betydelse sedan denna regel trätt i kraft. Förr ägnades frågan uppmärksamhet endast undantagsvis, t ex då villa och rörelse var lokaliserade i skilda kommuner.

Numera föreligger ytterligare ett rättsfall, avgjort av regeringsrätten den 9 oktober 1962 (Å. G. Hedenbrandhs Trikåfabrik AB). Målet gällde 1957 års taxering d v s schablonregeln hade trätt i kraft. Tyvärr avsåg tvisten endast förhål-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:10:18

landet om villan skulle anses nyttjad i bolagets rörelse. Varken i kammarrätten eller i regeringsrätten var det ytterst intrikata problemet — om upplåtelse av villafastighet till bostad åt huvudaktieägare skall anses utgöra vinstdisposition eller avdragsgill kostnad — under bedömande. Trots detta eller — beroende på hur man ser saken — just därför kan det vara lämpligt att ånyo ägna familjebolagens villor uppmärksamhet.

Omständigheterna i målet var följande. Direktören, tillika huvudaktieägare, disponerade bolagets villa till bostad mot en årlig hyra av 3.600 kronor. Villan, vars hyresvärde enligt ortens pris motsvarade 8.000 kronor, var inte belägen i anslutning till bolagets driftfastigheter men väl i samma kommun som dessa. Prövningsnämnden ansåg inte att villan nyttjades i bolagets rörelse. Inkomsten av villafastigheten beräknades därför av prövningsnämnden enligt scablonen, vilket även taxeringsnämnden gjort. Vid beräkning av bolagets nettointäkt av rörelsen medgav emellertid prövningsnämnden — enligt ordalagen i sitt beslut — bolaget avdrag med ett belopp motsvarande hyresvärdet 8.000 kronor. Av detta belopp ansåg prövningsnämnden, att bolaget på rörelsebilagan tillgodofört sig avdrag med 3.600 kronor. Prövningsnämnden satte därför endast ner taxeringen med 4.400 kronor.[1] — Varken kammarrätten eller regeringsrätten fann skäl att göra ändring i föregående instans beslut.

Utgången i målet visar att det inte är tillräckligt att villa upplåtits till bostad åt anställd, som är aktieägare i bolaget, för att den skall anses ingå i rörelsen. För att villan skall betraktas som verklig tjänstebostad krävs det tydligen mer t ex att den är belägen på driftfastighetens område eller i anslutning därtill. Några andra slutsatser kan man inte med säkerhet dra av utslaget. I det år 1958 avgjorda målet var förhållandena ytterst speciella. Det må därjämte erinras om att villan och rörelsen var lokaliserade i olika kommuner, vilket inte var fallet i det nyligen avgjorda målet. Det senare rättsfallet bidrar därför i hög grad till att belysa rättsläget nämligen, att det fordras att särskilda omständigheter är för handen för att fåmansbolagens villor skall anses nyttjade i rörelsen. Det sagda gäller dock inte om villa upplåtits till anställd, som inte är aktieägare. I dessa fall torde nämligen villan i regel presumeras vara nyttjad såsom tjänstebostad i rörelsen.

Det är beklagligt att frågan — om upplåtelse av villa skall anses utgöra vinstdisposition eller avdragsgill kostnad — inte heller kommit på sin spets i det senast avgjorda målet. Trots att den frågan inte prövades i regeringsrätten kan man kanske ändock dra vissa slutsatser av följande omständigheter. Såsom nämnts har varken kammarrätten eller regeringsrätten funnit skäl att göra ändring i föregående instans beslut. Om regeringsrätten i stället använt skrivsättet "lämnar besvären utan bifall" hade man kanske haft anledning att misstänka ett avståndstagande

[1] I själva verket hade bolaget inte tillgodofört sig avdrag för beloppet 3.600 kronor. Genom att bolaget inte beskattas för influten hyra — redan taxeringsnämnden tillämpade ju schablonen — är prövningsnämndens beslut, trots det formella felet, matematiskt riktigt. I fall hyra erlägges skall nämligen avdrag endast medges för hyresvärdet i den mån det överstiger obeskattad hyra, d v s under förutsättning att avdrag över huvud medges. Betraktar man upplåtelsen som förtäckt utdelning skall avdrag naturligtvis inte medges. — Beklagligtvis har varken KR eller RR antytt att PN:s beslut, formellt sett, är fel, vilket kan föranleda missförstånd.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:10:18

från prövningsnämndens beslut i dess ej överklagade del d v s beträffande avdraget för hyresvärdet eller i verkligheten, värdet av prisbillig bostad. Då så inte är fallet får man möjligen anta, att regeringsrätten accepterat prövningsnämndens metod. Denna metod överensstämmer med den ståndpunkt, som hävdats av taxeringsintendenten i det på s. 344 i tidskriftens föregående årgång omnämnda rättsfallet från kammarrätten, avgjort den 21 mars 1961. Är antagandet riktigt har bolagets upplåtelse av bostad inte till någon del ansetts motsvara vinstdisposition. Man måste emellertid beakta, att frågan inte varit under regeringsrättens direkta prövning. Om den vid ett annat tillfälle verkligen kommer på sin spets kan man inte utesluta möjligheten — åtminstone inte teoretiskt — att upplåtelsen kommer att betraktas som vinstdisposition. Frågan kommer alltjämt att ha stor praktisk betydelse om det inte blir lagändring. Uteblir lagändringen får man hoppas, att det snart kommer flera rättsfall, ägnade att helt klarlägga rättsläget.

Hans Bylin.

IV.

Något om befrielse från skyldighet att betala ränta på kvarstående skatt

Huvudregeln i 27 § 3 mom. uppbördsförordningen stadgar att ränta skall erläggas, när kvarstående skatt överstiger antingen ett belopp av 10.000 kr eller en femtedel av den slutliga skatten, dock minst 1.000 kr. Härifrån innehåller 85 § 2 mom. UF följande undantag. Beror den kvarstående skatten av något förhållande, som skattskyldig inte skäligen kunnat råda över, kan länsstyrelsen efter ansökan befria honom från räntan. Såsom exempel härpå anges i anvisningarna till 85 § att den kvarstående skatten orsakats av att taxeringsnämnd eller prövningsnämnd *avvikit* från skattskyldigs självdeklaration. I sådant fall skall ränta på kvarstående skatt *regelmässigt inte* debiteras.[1] Undantagsstadgandet skall dock inte tillämpas om det förelegat sådana omständigheter att skattskyldig *bort förstå* att deklarationen skulle komma att frångås. Om så är fallet, skall nämligen ränta påföras enligt huvudregeln.

Rättstillämpningen erbjuder emellertid vissa svårigheter. I de flesta mål, i vilka undantagsstadgandet åberopas, blir det nämligen fråga om in casu-avgöranden. Man kan därför oftast inte dra några allmänna slutsatser av dessa mål om det mått av förutseende, som förväntas av en deklarant. Ett visst allmänt intresse erbjuder dock tre av kammarrätten den 20 juni, den 12 oktober och den 23 november 1962 avgjorda mål — återgivna här nedan — i vilka taxeringsnämnden avvikit från de skattskyldigas *värdering* av vissa förmåner. I ett av målen befriade kammarrätten den skattskyldige från att erlägga ränta.

I det första (23/11) var omständigheterna följande. En färghandlare drev rörelse i aktiebolagsform. Bolaget ägde en Mercedes-Benz 190, som färghandlaren fritt förfogade över. I deklarationen redovisade han inte någon bilförmån utan endast kontant lön från bolaget. TN, som ansåg att han var skattskyldig för värde

[1] Om den lokala skattemyndigheten får del av prövningsnämndens (höjnings-)beslut efter den 20 november under taxeringsåret, medför beslutet ingen kvarstående skatt. Då får den skattskyldige — förutom en debetsedel å slutlig skatt enligt den taxering, som taxeringsnämnden beslutat (där kan givetvis finnas både kvarskatt och ränta) — en debetsedel å *tillkommande* skatt, varå ränta inte skall utgå.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:10:18